

Hoefsmid worden

Mannen van ijzer, vrouwen van staal

Wie hoefsmid wil worden heeft vijlen, hamers en hoefijzers nodig; een aambeeld en vuur; een paard in de buurt is handig en een goede opleiding van levensbelang. Maar hoe zit het met mannenkracht en spierballen? "Niet nodig", zegt hoefsmid Berni Prins. "Het gaat erom dat je leert jouw spierkracht goed te gebruiken."

TEKST & FOTO'S: JANINE VERSCHURE

Berni Prins is hoefsmid en binnen de NVvH (zie kader) verantwoordelijk voor de opleidingen. Op het moment dat we hem bellen zit hij op een stoel, met een gebroken onderbeen. Inderdaad: klap van een paard gekregen, tijdens het werk. "De boel is met schroeven en platen weer aan elkaar gezet", zegt Berni. "De dader was een paard waarvan eigenlijk niemand – ik dus ook niet – verwachtte dat hij zou slaan maar het ging razendsnel. Zo zie je maar: een ongeluk zit in een klein hoekje." We zijn in de smederij van de Faculteit Diergeneeskunde Utrecht; een van de opleidingsplaatsen voor

NEDERLANDSE VERENIGING VAN HOEFSMEDEN

De Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden (NVvH) is opgericht in 1906 en heeft momenteel bijna 350 leden. Zij heeft als belangrijkste doel: vakbekwame hoefsmeden de wereld insturen en die vakbekwaamheid bewaken. Een NVvH-hoefsmid heeft een erkend Nederlands diploma op zak en blijft hij op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen. Mensen die de drie jaar durende hoefsmederijopleiding bij Aeres Barneveld of Zone College Zwolle met goed gevolg doorliepen, mogen lid worden van de NVvH.

stagiairs van de opleidingen tot hoefsmid. Naast Berni is ook Olivier Smink, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden aanwezig en Jan de Zwaan; faculteitshoefsmid en stagebegeleider. Naast de mannelijke hoefsmeden zijn er ook

twee dames bij ons gesprek aanwezig. Floor Lassche is eerstejaars student aan de opleiding tot hoefsmid. Floor volgt de opleiding aan Aeres mbo Barneveld. Ook Els van der Vorm is van de partij. Zij is al gediplomeerd aan de Zone College Zwolle en als hoefsmid aan het werk. Ze loopt nog een dag in de week stage bij de smederij in Utrecht.

Vrij beroep

"Hoefsmid is een vrij beroep", zegt Olivier Smink. "In principe mag iedereen met een vijl en een paard in de buurt zich hoefsmid noemen. Het gebeurt hoor, dat een paardenhouder de hoeven van zijn eigen paard regelmatig bijvijlt. Als de burens dan vragen of hij dat bij hun paarden ook wil doen, kan het zomaar zijn dat zo iemand uitgroeit tot 'hoefsmid'. Maar zonder kennis – over de medische kant, de bewe-

gingsleer van het paard, over hoefbeslag en hoefproblemen – vind ik niet dat je een hoefsmid bent. Dan ben je een hoefverzorger." Berni: "Er zijn in ons land in totaal zo'n 1500 mensen werkzaam als smid of hoefverzorger. 1250 daarvan zijn bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als smid. Er zijn tussen de 600 en 650 hoefsmeden actief met een door de NVvH-erkend diploma. Zo'n beetje hetzelfde aantal mensen dat in ons land als hoefsmid werkt is, is niet gediplomeerd, waarschijnlijk is dat zo'n 600 man. Dat zijn mensen die zonder opleiding het vak hebben geleerd, of die in het buitenland een diploma hebben gehaald. Er zijn

zijn van de Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden. Daarvan is tien procent vrouw, dus dan hebben we het over 34 dames. Wij schatten dat er in Nederland in totaal zo'n zeventig vrouwen actief zijn als hoefsmid." Jan de Zwaan – net als Olivier al zo'n 35 jaar werkzaam als hoefsmid – vertelt dat er dertig jaar geleden tijdens het hoefsmedenconcorso in Flevohof voor het eerst een vrouw meedeed. "Dat was toen nog heel bijzonder", vertelt hij. "Maar de laatste tien jaar is dat ontzettend veranderd, nu zien we op de opleidingen veel vrouwen." "In de paardenwereld denken we vaak dat een hoefsmid er ongeveer

"Als je alles doet op spierkracht, eindig je in een rolstoel"

mensen bij die zakten voor hun examen en die toch als hoefsmid aan de slag gingen. Maar er zijn inderdaad ook mensen actief die niet alleen zonder diploma, maar ook zonder kennis van zaken paarden bekappen en beslaan."

Handigheid versus kracht

Berni vertelt dat er op dit moment van de circa 600 gediplomeerde smeden die aan het werk zijn, 340 lid

zo uitziert als ik", zegt Olivier terwijl hij op zijn postuur wijst. "Groot en stevig gebouwd. Maar inmiddels weten we dat ook mensen die niet heel sterk zijn, dit vak prima kunnen uitoefenen. Tijdens de gastlessen ergonomie die ik geef, vertel ik studenten dat wat veel mannen uit kracht doen, vrouwen juist doen uit handigheid. En reken maar dat je het met handigheid veel langer volhoudt. Als je handig met je lichaam

omgaat en daar routine in opbouwt, kun je jarenlang als hoefsmid actief blijven. Als je je hele leven alles doet op spierkracht, eindig je in een rolstoel."

We durven het niet te zeggen, maar Berni wel: "Of op krukken", zegt de man met het gebroken onderbeen, en zo bouwt hij zelf het bruggetje naar de lichamelijke staat waarin hij momenteel verkeert. "Kijk, natuurlijk is het vak hoefsmid risicovoller dan een gemiddelde kantoorbaan, maar er zijn wel degelijk veel vermijdbare risico's. Niet voor niets vormt veiligheid een belangrijk deel van onze opleiding: hoe creëer je een veilige werkplek, vraag of iemand een moeilijk paard even vast wil houden, zorg ervoor dat er geen kinderen met driewielers rondrijden, leer paarden kennen, lees hun gedrag. Want inderdaad: als het misgaat kan dat paard, waar jij zo door geboeid bent dat je er je beroep van maakte, even jouw vijand zijn."

Vier vage vragen

De carrière van hoefsmid Els van der Vorm maakte de afgelopen jaren wat haarspeldbochten. Na het afronden van haar hbo-opleiding had Els veel verschillende banen. Ze zat op kantoor, deed culturele maatschappelijke vorming, was een tijd werkzaam in de popmuziek en het jongerenwerk. Els: "Op een gegeven moment was ik dertig en niet gelukkig met mijn werk. Ik besepte dat paarden eigenlijk zo'n beetje de enige stabiele factor in mijn leven waren. Zou ik dan daar niet wat mee moeten gaan doen? vroeg ik me af. Zo kwam het besef dat ik hoefsmid moest worden. Ik volgde de opleiding en kwam erachter dat het inderdaad een prachtig vak is. Ik heb er nog geen seconde spijt van gehad dat ik deze stap heb gezet." Els zegt dat als zij op een verjaardag vertelt wat voor werk ze doet, ze standaard 'de vier vage vragen' krijgt. "Één: 'Is dat niet te zwaar voor een vrouw?' Twee: 'Hoefsmid, bestaat dat beroep nog?' Drie: 'Doet dat geen pijn bij zo'n paard?' en vier: 'Krijg je

fotobijlschrift

nooit een schop?"

Op de vraag of ze - naast dergelijke vragen - een lastig aspect van het vak kan noemen, zegt Els: "Dat is in elk geval zeker niet het lichamelijke aspect. Inderdaad: je bent met je lichaam bezig maar ik heb echt gemerkt dat als je leert hoe je moet gaan staan, als je je benen op de goede manier gebruikt zodat je je rug ontlast, het werk lichamenlijk prima vol te houden is. Wat ik soms lastig vindt is de manier waarop mensen met hun paarden omgaan. Ik heb het echt al verschillende keren meegemaakt, dat ik mijn hand een beetje openhaalde aan een hoefnagel of een sneetje in mijn vinger kreeg. De klant ziet dan een druppel bloed en roept in paniek: 'Bloedt mijn paard?' Om vervolgens opgelucht: 'Oh gelukkig' te zeggen als ik vertel dat het mijn bloed is." Daarnaast vindt Els het soms lastig om met een klant in discussie te gaan. "Klanten zijn mondig en vaak halen ze hun kennis van internet. Het komt regelmatig voor dat ik bij iemand kom die een foto van het internet geplukt heeft en zegt: 'Zo wil ik mijn paard beslagen hebben.' Dan is het soms best lastig om uit te leggen dat dat bijvoorbeeld helemaal niet kan bij zijn paard. Voor veel klanten is de hoefsmid een soort

voorportaal van de dierenarts en soms krijg je vragen waar je simpelweg niet voor opgeleid bent. Als ik het weet of kan opzoeken, dan help ik zo'n klant maar vaak moet je hem toch doorverwijzen. Zeggen dat je iets niet weet of dat je iets niet kan, dat is niet altijd eenvoudig. Dat heb ik echt moeten leren."

Braakliggend terrein

Floor Lassche studeerde Dierwetenschappen aan de Wageningen Universiteit. "Maar ik vond de opleiding niet praktisch genoeg. Ik wilde graag in de paarden verder en op een dag dacht ik: waarom niet hoefsmid worden? Ik ging naar de open dag in Barneveld en besloot het roer om te gooien. Ik hoef alleen nog mijn scriptie en één vak, ik ga dus nog wel terug naar Wageningen om mijn opleiding af te ronden. Maar nu ben ik hier in Utrecht bezig met mijn stage en dat bevalt me echt heel goed."

"Floor moet zeker gaan zorgen dat ze haar opleiding in Wageningen afrondt", zegt Jan. "Maar mensen als zij kunnen een mooie bijdrage leveren aan ons vak. Floor: "Ik wil straks als hoefsmid aan het werk maar daarnaast wil ik ook onderzoek gaan doen. Ik merk dat er nog zo veel vragen zijn waar geen antwoord op is. Waarom krijgt een paard straalkanker? Wat zijn de factoren bij het ontstaan van hoefbevangenheid? Waarom krijgt het ene paard zoolscheuren en de andere niet? Ik denk dat het goed is om als onderzoeker te weten wat een

hoefsmid in de praktijk tegenkomt." "Er is nog best veel braakliggend terrein op het gebied van kennis over hoeven en hoefaandoeningen", zegt Jan. "Daarom is het mooi dat er mensen zoals Floor opgeleid worden. Die kunnen echt een bijdrage leveren aan het vergroten van de kennis."

Werken met een aambeel, niet met

"Als je je klanten niet tevreden kunt houden, ben je zo uitgewerkt"

een rekenmachine

Olivier vertelt dat er best wat mensen zijn die het vak van hoefsmid idealiseren: "Het is niet alleen met paarden omgaan, het is ook een bedrijf runnen. In de opleiding is er daarom ook aandacht voor de zakelijke kant. Je moet een ondernemingsplan schrijven, leert hoe je de boekhouding doet. Want al werk je nog zo hard: als je geen facturen maakt, komt er ook geen geld binnen. Vaak zit het ondernemerschap onze studenten niet echt in de aard. Ze willen werken met een

aambeel, niet met een rekenmachine. Maar als hoefsmid ben je ook ondernemer, dat is een aspect van de zaak dat je niet uit het oog mag verliezen." Berni: "En wat ook veel mensen vergeten: als hoefsmid ben je niet alleen met paarden bezig, maar ook met mensen. Je hebt klanten en als je die niet tevreden kunt houden, ben je zo uitgewerkt. Het is soms best lastig om bij mensen

aan huis te komen. Je bent te gast op hun erf en toch moet je je eigen regels duidelijk maken. Dat je niet een jong paard kunt beslaan in een box van drie bij drie, dat degene die het paard vasthoudt niet moet gaan staan appen, dat het niet handig is om met badslippers een hengst uit de stal te halen. Een bepaalde mate van mondigheid gaat de een gemakkelijk af, terwijl de ander het echt moet leren. Dat hoeft niet alleen in de praktijk, dat kun je ook leren tijdens een goede opleiding tot hoefsmid." ◀

Verder als het kan deze 3 bij elkaar (gaat over ergonomie) bokje maakt het werken makkelijker. jpg, ijzer loshalen zonder kracht.jpg en Letten op houding